

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TARİH 9

Ünite

Tarih ve Zaman
İnsanlığın İlk Dönemleri

Konu

İnsanlığın Hafızası Tarih
Neden Tarih?
Zamanın Taksimi

İnsanlığın İlk İzleri
Yazının Gelişimi
İlk Çağ'da Başlıca Medeniyet Havzaları
İnsan Ve Göç

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr

ÖN SÖZ

Bu çalışma defterinde öğrencilerimizin, öğretim süreçleri içerisinde kazandıkları bilgi ve becerilerini kullanmalarına olanak tanıyan çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle öğrencilerimiz, gelişimlerini izleme imkânı bulurken öğretmenlerimiz de bu süreçte onlara etkili dönütler verme ve öğrencilerinin bilişsel gelişimini farklı düzeylerde takip etme imkânı bulmuş olacaktır. Bu bakımdan defterde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarının tümüne yönelik çıktıların gözlemlenebilmesine imkân tanıyacak şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterlerinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle öğrencilerin keyifli vakitler geçirmelerini sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle öğrenciler kendi öz değerlendirmelerini yapabilecek ve eksik oldukları konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaktır.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış ve denetimden geçmiş olan bu çalışma defterleriyle öğrenci ve öğretmenlerimize katkı sunmayı amaçlamaktayız.

Hatırlıyor muyum?

Aşağıda verilen bilgileri hatırlama düzeylerine göre işaretleyiniz. Puanlarınızı toplayıp, aşağıdaki ölçeğe göre kendinizi değerlendiriniz.

1 İnsan topluluklarının, geçmişteki her türlü ilişkilerini, yer ve zaman göstererek, sebep-sonuç ilişkisi içinde kaynaklara dayalı olarak, doğru ve objektif bir şekilde inceleyip, araştıran sosyal bilime tarih denir.

- Hatırlıyorum 2 Puan
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
- Hatırlamıyorum 0 Puan

2 Geçmişten günümüze; Herodotos, İbn-i Haldun, Leopold von Ranke, Ahmet Cevdet Paşa, Edward H. Carr, Halil İnalcık gibi büyük fikir adamları ve tarihçiler farklı dönemlerde, tarih hakkında değişik tanım ve yorumlar yapmıştır. Bu farklılıklar bir görüş ve düşünce çeşitliliği olarak kabul gördüğü gibi aynı zamanda, tarihin konusu ve kapsamının genişliğini belirtirken onun insan hayatındaki vazgeçilmezliğini de dile getirmektedir.

- Hatırlıyorum 2 Puan
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
- Hatırlamıyorum 0 Puan

3 Zaman içerisindeki insan faaliyetleri, farklı etkilerle meydana gelen değişimler ve insan eylemlerinin sonucunda ortaya çıkan eserler tarihin konusudur. Ayrıca doğa olayları tarihin konusu değilken, bu doğa olayı sonucundaki gelişmeler insanları etkilediğinden tarihin konusu içerisinde yer alır.

- Hatırlıyorum 2 Puan
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
- Hatırlamıyorum 0 Puan

4 Tarih araştırmalarında kullanılan yöntemler vardır. Tabii bilimlerde deney ve gözlem yapılırken, tarih gibi sosyal bilimlerde bunları uygulamak mümkün değildir. Zira tarih belgelerin tarafsız olarak incelenerek yorumlanması ile anlam kazanır.

- Hatırlıyorum 2 Puan
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
- Hatırlamıyorum 0 Puan

5 Sosyal bir bilim olan tarih, bilimsel bilgiyi ortaya çıkarmak için kaynaklardan yararlanır. Çünkü kaynak olmadan tarihî gerçekleri ortaya çıkarmak ve onları yazmak mümkün değildir.

- Hatırlıyorum 2 Puan
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
- Hatırlamıyorum 0 Puan

6 Tarihî bilgiye kaynaklık eden malzemelere kaynak denir. Kaynaklar birinci el kaynaklar ve ikinci el kaynaklar olarak sınıflandırılır.

- Hatırlıyorum 2 Puan
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
- Hatırlamıyorum 0 Puan

7 Birinci el kaynaklar (Ana kaynak),olayın geçtiği döneme ait belge ile buluntulardır.(kitabe, abide, arkeolojik buluntu, para vb.) ikinci el kaynaklar olayın geçtiği döneme yakın ya da o dönemin kaynaklarından faydalanılarak meydana getirilen eserlerdir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

8 Birinci elden ve ikinci elden kaynaklar, sözlü kaynaklar(efsaneler, destanlar, menkıbeler vb.), yazılı kaynaklar(tabletler, kitabeler, fermanlar, beratlar vb.), sesli ve görüntülü kaynaklar(resimler, fotoğraflar, filmler, videobantları vb.), gerçek eşya ve nesneler(arkeolojik buluntular ile tarihî eşya ve nesneler) şeklinde guruplara ayrılır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

9 Tarihi diğer beşerî ve sosyal bilim dallarından ayıran en önemli fark; diğer bilimler insanı veya doğayı bir yönüyle ele alırken tarih, insanı her yönüyle ve bütün yaptıklarıyla anlamaya ve anlatmaya çalışır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

10 Tarih, yöntem olarak da diğer bilimlerden farklılık gösterir. Tarihî olaylar arasında sıkı bir bağlantı kurmak; fizik ve doğa bilimlerindeki gibi yasalar oluşturmak mümkün değildir. Disiplinler arası iş birliğinin geliştiği günümüzde tarih bilimi siyasi, askerî, kültürel, sosyal veya biyografik çalışmaları yaparken coğrafya, sosyoloji, felsefe, ekonomi, kronoloji, etnografya, hukuk, heraldik, arkeoloji, sanat tarihi, dil bilimi gibi farklı bilim dallarından yararlanır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

11 Milletlerin ortak hafızası olan tarih, millî ve toplumsal kimliğin inşasında önemli rol oynar. Ayrıca bireylere yaşadığı toplumun geçmişini öğreterek kişinin kendi milletine aidiyet duygusuyla bağlanmasını, geçmiş olayları değerlendirip geleceğe yön vermesini ve olaylara daha geniş açıdan bakılmasını sağlar.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

12 Tarih, uyguladığı yöntem gereği bireylerde araştırma ve kanıt kullanma becerisini artırır, eleştirel ve çok yönlü düşünme yeteneği gelişir, kişinin kendi milletine aidiyet duygusuyla bağlanmasını sağlayarak toplumdaki manevi değerlerin gelişmesinde önemli rol oynar.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

13 Tarihî olaylar ele alınırken tarihî bilgilerin kendi döneminin şartlarına göre değerlendirilmesi gerekir. Uzun yıllar önce yaşanmış bir olayın bugünün bakış açısı ve değer yargılarıyla ele alınması doğru değildir. Tarihçi; geçmişe ait bir bilgiyi, gerçeği anlamak için kullanır. Belgeler, yoruma muhtaçtır ve olayın yaşandığı çağın ve toplumun ruhunu taşımaktadır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

14 Takvim İnsanların yaşadıkları anı tespit edebilme isteklerinin bir sonucu olarak zamanı belirlemede kullandıkları bir araç olarak ortaya çıkmış ve geçmişini bir düzene sokmak için asır, çağ, devir gibi terimlere başvurmuştur.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

15 Ay yılı, Ay'ın Dünya etrafındaki dönüşünü esas alır ve on iki tur dönüşü bir yıla denk gelir. Bu süre 354 gündür.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

16 Güneş yılı, Dünya'nın Güneş etrafındaki bir tur dönüşünü esas alır. Bu süre 365 gün 6 saattir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

17 On İki Hayvanlı Türk Takvimi, Türklerin kullandığı ilk takvimdir ve güneş yılı esasına göre düzenlenmiştir. On iki yılda bir devir yapan bu takvimde yıllar, hayvan adları ile gösterilir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

18 Hicrî takvim, Türklerin İslamiyet'i kabul ettikten sonra kullandığı takvimdir. Bu takvimde Hz. Muhammed'in hicret ettiği yıl (622), başlangıç kabul edilmiştir. Hz. Ömer Dönemi'nde oluşturulan bu takvim, ay yılını esas almıştır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

19 Celâli Takvimi, Büyük Selçuklu Sultanı Celaleddin Melikşah'ın (1072-1092) emriyle Ömer Hayyam başkanlığında kurulan bir astronomi heyetince hazırlanmıştır. Başlangıç olarak 1079 yılı kabul edilmiş ve güneş yılı esasına göre düzenlenmiştir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

20 Rûmî Takvim, Osmanlı Devleti'nde mali işlerin düzenlenmesi amacıyla kullanılmıştır. Güneş yılı esasına dayanan bu takvimde 1839'dan itibaren mart ayı, mali yılbaşı olarak kabul edilmiştir. Miladi takvimle arasında 584 yıllık fark vardır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

21 Miladi takvim, günümüzde dünyada en yaygın kullanılan takvimdir. Bir yıl 365 gün 6 saattir. Başlangıcı 1 Ocak'tır. Kökeni Mısırlılara dayanan bu takvimi Romalılar geliştirmiş ve Papa 13. Gregorious (Gregoryus) son şeklini vermiştir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

22 Yüzyılların sınıflandırılmasında milat kavramı dikkate alınır. Hz. İsa'nın doğumundan önceki yıllara MÖ (milattan önce), sonrasına da MS (milattan sonra) denir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

23 Yazıdan önceki dönemin aydınlatılabilmesi için en önemli unsur arkeolojik araştırmalar sonucunda elde edilen araç ve gereçlerdir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

24 Yazının icadından önceki dönemde insanın hayat tarzı avcılık ve toplayıcılık şeklinde başlamıştır. Çok uzun süren avcı-toplayıcı ve konar-göçer yaşam tarzı yerini tarım yapılan, hayvan evcilleştirilen ve köylerde yaşanan yeni bir sürece bırakmıştır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

25 "UNESCO Dünya Mirası" listesine alınan Göbeklitepe; Şanlıurfa kent merkezinin 18 km kuzeydoğusunda, Örencik köyü yakınlarındadır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

26 Konya'nın Çumra ilçesi yakınlarında bulunan Çatalhöyük, Anadolu coğrafyasında 2.000 yıldan fazla bir zamanda köy yaşamından kentsel hayata geçişin önemli bir kanıtıdır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

27 Diyarbakır'ın Ergani ilçesi sınırlarındaki Çayönü'nde, Yakın Doğu'daki köy yerleşmelerinin ilk örneği görülmektedir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

28 C. J. Thomsen (Tamsın) 1836 yılında ilk defa "Üç Çağ Sistemi"ni kurmuş böylece taş, tunç ve demir sıralaması günümüze kadar tarih öncesi arkeolojinin kronolojik sıralamasını oluşturmuştur.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

29 Sümerler çivi yazısını, Mısırlılar hiyeroglif yazısını kullanmışlardır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

30 İlk Çağ'da Mezopotamya medeniyetleri; Sümerler, Babiller, Asurlular, Elamlar ve Akadlardır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

31 İlk Çağ'da Anadolu medeniyetleri; Hititler, Frigler, Urartular, İyonyalılar ve Lidyalılardır.

- Hatırlıyorum 2 Puan
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
- Hatırlamıyorum 0 Puan

32 Yerleşim yerleri ve iklimdeki değişikliklere bağlı geçim sıkıntısının yaşanmaya başlanması, politik değişiklikler, inanç gruplarının baskı altına alınması gibi gelişmeler; göçlerin siyasi, ekonomik, dinî ve coğrafi nedenlerini oluşturur.

- Hatırlıyorum 2 Puan
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
- Hatırlamıyorum 0 Puan

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN	PUAN	PUAN	TOPLAM PUANINIZ
64-51	50-42	41-0	
Çok iyisin.	Çalışmalısın.	Konuyu tekrar etmelisin.	

1 - 22
Arası maddeler için karekodu okutun

23 - 32
Arası maddeler için karekodu okutun

Eşleştirme

Verilen kavramları aşağıdaki kutucukların içindeki açıklamalarıyla eşleştirip, kavramın başındaki harfleri kutucuğun yanındaki yuvarlağın içine yazınız.

EŞLEŞTİRME - I

1	Malazgirt Meydan Muharebesi	Dinî	A
2	Demiryolunun inşa edilmesi	Sosyal	B
3	Yazının icadı	Ekonomik	C
4	TBMM'nin açılması	Mimarî	Ç
5	Topkapı Sarayı'nın inşa edilmesi.	Askerî	D
6	Türklerin İslamiyet'i Kabul etmesi	Siyasî	E
7	Kavimler Göçü	Kültürel	F

Verilen kavramları aşağıdaki kutucukların içindeki açıklamalarıyla eşleştirip, kavramın başındaki harfleri kutucuğun yanındaki yuvarlağın içine yazınız.

EŞLEŞTİRME - II

1	Toplumların örf, âdet, gelenek ve yaşayışlarını inceler.	Kronoloji	A
2	Tarihte devletlerin kullandığı armaları inceler.	Coğrafya	B
3	İnsan ve mekânın karşılıklı etkileşimini araştırır.	Arkeoloji	C
4	Geçmişten günümüze meydana gelen gelişmelerin zamanını tespit ederek sıralar.	Etnografya	Ç
5	Kazı yolu ile toprak ve su altındaki maddi kalıntıları ortaya çıkarır.	Filoloji	D
6	İnsan ırkını inceler ve kültürlerin gelişimini araştırır.	Epigrafi	E
7	Basılan paraları inceler.	Diplomatik	F
8	Kitabeleri inceler.	Heraldik	G
9	Dillerin tarihini, değişimini ve değişimini araştırır.	Antropoloji	H
10	Belgelerin yazılış şekli ve şartları, kullanılma yerleri, içeriği ve zaman içinde belgelerin özelliklerinde meydana gelen değişiklikleri inceler.	Nümizmatik	I

Aşağıda karışık olarak verilen kelimeleri uygun olan boşluklara yazınız.

Ömer Hayyam	Yarımburgaz	On İki Hayvanlı Türk Takvimi	Sümerler	Tavananna
Birinci Elden Kaynak	Babillere	Frigler	Filoloji	Asurlular
Fenikeliler	İkinci Elden	Rûmî	Kaynak	Elam
Satraplık	Sözlü	Urartular	Emmer Evcil	Paleografya
Tekkeköy	Lidyalılar	Hint	İbraniler	

1. Olayların geçtiği döneme ait belge ve buluntulara ....denir.
2. Geniş topraklara sahip Persler, ... denilen eyalet sistemini oluşturmuşlardır.
3. Anadolu'daki birçok yerleşim bölgesinde yapılan kazı çalışmaları sonucunda MÖ 9.000'lerden itibaren üreticiliğin başladığı görülmektedir. Çayönü Höyüğü (Diyarbakır) ve Cafer Höyük (Malatya) yerleşkelerinde bulunan.. buğdayı dünyanın en eski buğday türlerinden birisidir.
4. ....Takvim, Osmanlı Devleti'nde mali işlerin düzenlenmesi amacıyla kullanılmıştır.
5. .... ticari faaliyetleri sayesinde çivi yazısı ve hiyeroglifin yerine kendilerine özgü alfabe geliştirmişlerdir.
6. Türklerin kullandığı ilk takvim..dir.
7. Hititlerde.. denilen kraliçe yönetimde söz sahibi olmuştur.
8. Efsane ve destanlar ....kaynaktır.
9. Yazı ....tarafından bulunmuştur.
10. ....kurdukları kara kolonileri ve yaptıkları ticaret sayesinde Anadolu'yla güçlü bir ticaret ağı oluşturmuştur.
11. Hammurabi Kanunları ....aittir.
12. ....Kral Giges zamanında bağımsız bir devlet hâline gelmiştir.
13. ....tek tanrılı din inancını benimsemiştir.
14. ...., Makedonya ve Trakya'dan Boğazlar yoluyla Anadolu'ya göç eden Trak kökenli kavimlerdendir.
15. Celâli Takvim, ... başkanlığında kurulan bir astronomi heyetince hazırlanmıştır.
16. Yazıları, alfabeleri ve bunların zaman içerisindeki değişimlerini .... inceler.
17. Anadolu'da bilinene en eski yerleşim merkezi .... Mağarası'dır.
18. Sıfırı matematikçiler ilk defa .... medeniyetinde kullanmıştır.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1

Tarih Öncesi Dönem'e ait ilk tapınağın Malta Adası'nda bulunduğu biliniyordu. Fakat Göbeklitepe' deki kazılar sonucunda elde edilen bilgiler bu bilginin aksine, ilk tapınağın çok daha önceki bir dönemde Anadolu'da inşa edildiğini ortaya koydu. Ayrıca bu kazılar insanoğlunun tarım ve yerleşik hayattan sonra tapınaklar yaptığı görüşünü de çürüttü. Çünkü Göbeklitepe' deki tapınaklar insanlığın henüz tarı ve hayvancılığa geçmediği bir döneme aitti.

Metne göre tarihi bilginin hangi özelliğine değinilmiştir?

A) Değişebilirlik
B) Neden-sonuç ilişkisine bağlı olma
C) Belgelere dayanma
D) Mutlak olma
E) Objektiflik

2

Tarih, belgelere dayanarak yazılır. Geçmişle ilişkimizin tek yolu ondan kalanları incelemek, anlamak, yorumlamaktır. Geçmişin aydınlatılması bizi geçmişe götürecek belgeler yardımıyla gerçekleşir. Kimi tarih yazıcıları belgelerin "konuştuğunu" söylerler. Yazdıklarından çok tarihî belgeler konuşur, kendileri konuşmaz. Belgelere "Konuşun!" denir ve belgeler "konuşmaya" başlar. Onlara göre tarih, olup bitenlerin çarpıtılmadan, doğru anlayıp doğru konuşturularak anlatıldığı ve raporla dile getirildiği bir geçmiştir. Kendinizden hiçbir şey katmadan, belgeyi belge olarak konuşturduğunuzda bilimsel tarih yazıcılığını başarmış olursunuz.

Yukarıdaki paragrafta "belgeleri konuşturmaktan" kastedilen durum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Belgeleri sözlü kaynaklara dayandırmak
B) Objektif bir yaklaşımla tarihî gerçeği ortaya koyabilmek
C) Tarihî olaylarda sürekliliği göstermek
D) Tarihî olayların çok yönlülüğüne vurgu yapmak
E) Tarihte neden-sonuç ilişkisine dikkat çekmek

3

I. Orta Asya'da bir Türk kurganında yapılan kazıda bulunan üzerinde hayvan motifleri olan kilimler
II. Hititler ile Mısırlılar arasında imzalanan Kadeş Antlaşması
III. Kutluk Devleti tarafından bırakılan Orhun Kitabeleri

Yukarıda verilen tarihsel kanıtları incelemek için yararlanılan tarihe yardımcı bilim dalları aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Paleografya – Nümizmatik – Coğrafya
B) Antropoloji – Paleografya – Filoloji
C) Etnografya – Diplomatik – Epigrafya
D) Arkeoloji – Epigrafya – Demografya
E) Epigrafya – Nümizmatik – Diplomatik

4

Görselde yer alan insanlarla ilgili aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Topluluk halinde yaşamaktadırlar.
B) Kadınlar üretim sürecine katılmışlardır.
C) Tarımsal faaliyetler sürdürmektedirler.
D) Üretici bir toplum yapısına sahiptirler.
E) Ticari faaliyetlere önem vermişlerdir.

5

	Türkler tarih boyunca pek çok farklı takvim kullanmışlardır. Bu takvimlerden biri olan On İki Hayvanlı Türk Takvimi Çinliler ve Tibetliler tarafından da kullanılmıştır. On İki Hayvanlı Türk Takvimi'nde kullanılan 12 hayvan, 12 yılı simgelemektedir. 12 yıllık süreçteki her yıl, bir hayvanın ismi ile anılmıştır. Bu hayvanlara ve yıllara ise sembolik anlamlar yüklenmiştir. Örneğin Timsah yılı girdiğinde yağmurun çok yağacağına ve bolluk olacağına; Balık yılında doğanların malının mülkünün çok olacağına inanılırmış. 12 Hayvanlı Türk Takvimi'nin ilk kullanım tarihi tam olarak bilinmemektedir. Ancak Orhun Abidelerindeki "Kül Tigin koyn yılka yiti yigirmike uçdı..." ifadelerinden bu takvimin yaygın ve etkin olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

On İki Hayvanlı Türk Takvimi hakkında verilen bilgiler incelendiğinde bu takvimle ilgili aşağıdaki sorulardan hangisi sorulamaz?

A) 2020 yılı, hangi hayvan yılına denk gelmektedir?
B) Kök Türkler döneminde bu takvim kullanılmış mıdır?
C) Aylar hangi isimlerle adlandırılmıştır?
D) Hangi toplumlar tarafından kullanılmıştır?
E) Hayvanların ve yılların karakteristik bir anlamı var mıdır?

6

Dicle ile Fırat Nehirleri arasında kalan Mezopotamya göç yolları üzerinde bulunan, verimli toprakları ve elverişli iklimi olan bir bölgedir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisine neden olduğu söylenebilir?

A) Yerleşme ile ilgili hareketliliklerin bölgede görülmesi
B) Tanrı Kral anlayışının oluşması
C) Laik hukuk kurallarının ortaya çıkması
D) Güçlü imparatorlukların kurulması
E) Kalıcı mimari eserlerin yapılması

7

Paleolitik (Eski Taş) Devri'nde kadınlar daha çok toplayıcılık yaparken erkekler avcılık ile uğraşmışlardır.

Buna göre, Paleolitik Dönem ile ilgili;

I. iş bölümünün başladığı,
II. üretici yaşama geçildiği,
III. ateşin bulunduğu

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I **B)** Yalnız II **C)** I ve II **D)** I ve III **E)** I, II ve III

8

Hititler, Asurlular ile yaptıkları ticaret sonucunda çivi yazısını öğrenmişler ve Anadolu'da bu yazıyı kullanmışlardır.

Buna göre;

I. Ticaret, kültürler arası etkileşimi sağlar.
II. Asurlular, Hititlilerden daha ileri düzeydedir.
III. Asurlular, Anadolu kültüründen etkilenmişlerdir.
IV. Asurlular, Anadolu'ya egemen olmuşlardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız II **B)** Yalnız IV **C)** I ve II **D)** I, II ve III **E)** III ve IV

Aşağıda verilen soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

"Bugün dünden önceki günü araştırıyorsak dün bugünümüzü felç etmesin ve bugün yarınımızı felç etmesin diye yapıyoruz bunu... Tarih yazmak bizi geçmişimize mahkûm etmez, tam tersine tarihimizden özgürleştirir, olaylara ve geçmişe kul köle olmaktan da."

Benedetto Croce

1. **Benedetto Croce' ye göre tarih öğrenmeye niçin muhtacız?**

   ....

   ....

   ....

2. **Benedetto Croce' nin sözlerinde tarihi olayların hangi özelliğini görebiliriz?**

   ....

   ....

   ....

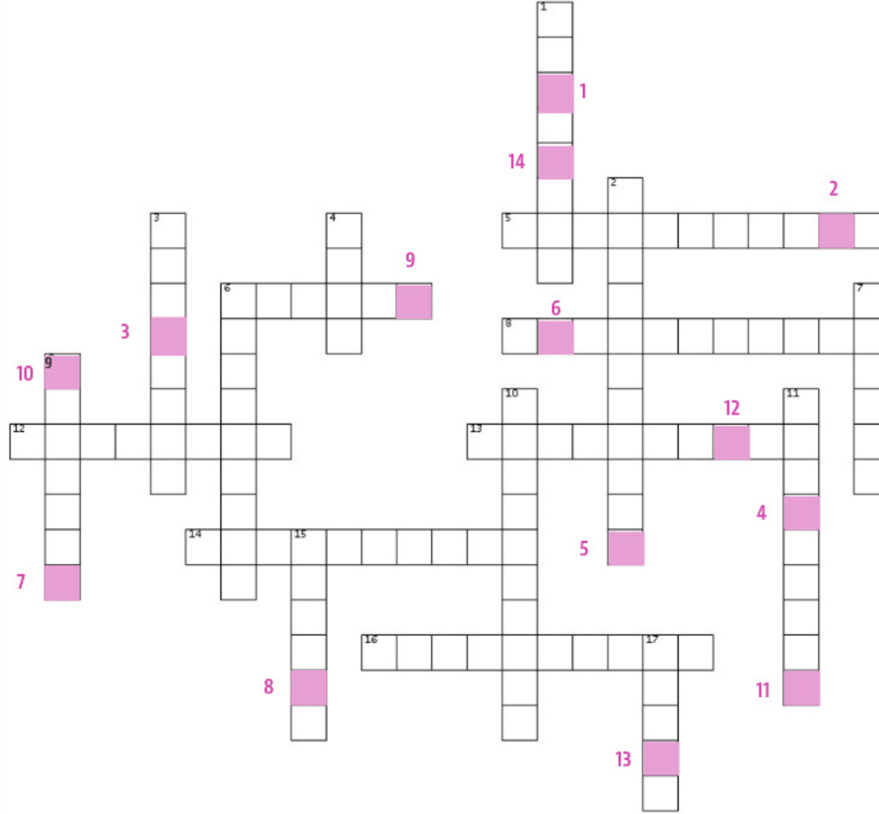
3. **Tarihi referanslar ve yaşanmışlıkları bilmeden sadece güncel ihtiyaç ve istekler üzerine, ulusal menfaatleri gözetici tarih yazılabilir mi? Açıklayınız.**

   ....

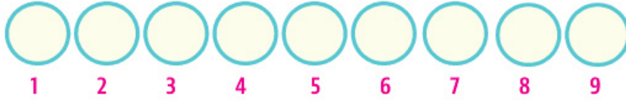
   ....

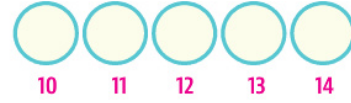
   ....

Aşağıda yer alan bulmaca etkinliğini yaparak anahtar kelimeyi bulunuz.

ANAHTAR KELİME

SOLDAN SAĞA

5. Akdeniz'in doğu ve batısı arasında ticaret yapan ve kolonicilikte gelişmiş kavim.

6. Günümüzde dünyada en yaygın kullanılan takvim.

8. Fırat ve Dicle Nehirleri arasında kalan verimli coğrafya.

12. Sard' dan başlayarak Ninova' ya kadar uzanan ticaret yolu.

13. Parayı ilk kez kullanan Anadolu medeniyeti.

14. Çayönü Höyüğü' nün bulunduğu ilimiz.

16. Anadolu'da köy yaşamından kentsel hayata geçişin kanıtı olan höyük.

YUKARIDAN AŞAĞI

1. Asma Bahçeleri ile bilinen medeniyet.

2. Bir kavramı resmetme yoluyla temsil eden sembollere dayalı yazı sistemi.

3. Strabon' un kaleme aldığı eser.

4. Hayat içerisinde tek tek meydana gelen kısa süreli değişmeler.

6. M.Ö. 22.000-10.000. tarihleri arasında yaşanan ve Orta Taş Devri olarak da bilinen dönem.

7. Hititlerde asillerden oluşan meclis.

9. Tarih yazıcılığının kurucusu.

10. Mısırlılar tarafından kullanılan resim yazısı.

11. Kazı yolu ile toprak ve su altındaki maddi kalıntıları ortaya çıkaran bilim.

15. Ay'ın Dünya etrafındaki on iki kez dönüşünün esas alındığı sistem.

17. C. J. Thomsen'in tarih öncesi arkeolojinin kronolojik sıralamasını oluşturduğu sistem.

Tarihin kavramlarını aşağıda yer alan harflerin içinden bulunuz.

M	Q	V	S	O	Ç	M	M	U	K	O	B	L	K	S
D	İ	Z	K	A	N	Y	A	K	L	B	U	Y	İ	Ü
C	E	L	Ğ	P	T	X	G	A	P	V	U	T	L	M
U	J	F	L	C	M	R	Y	T	E	P	G	M	İ	E
A	C	G	S	İ	B	S	A	F	W	G	L	I	C	R
T	D	N	V	A	K	Ü	E	P	H	W	O	M	İ	L
N	C	K	D	U	N	Ü	P	T	L	D	A	E	N	E
J	A	G	O	Ö	M	E	L	K	A	I	I	M	O	R
T	A	R	Y	F	C	B	G	T	T	P	K	P	L	O
K	K	A	U	R	A	R	T	U	Ü	Q	A	A	O	C
R	Ç	Z	İ	G	G	U	R	A	T	R	W	T	K	S
K	E	R	K	W	C	H	A	F	I	Z	A	İ	B	E
O	Y	M	E	Z	O	L	İ	T	İ	K	E	U	N	N
K	İ	F	A	R	G	O	T	K	İ	P	I	K	J	U
K	B	U	T	K	N	E	Y	D	İ	S	B	O	V	F

OLGU
TAKVİM
HAFIZA
MİLLİKÜLTÜR
EMPATİ
ÇAĞ
PİKTOGRAFİK
KAMER
KOLONİCİLİK

ÇAYÖNÜ
MEZOLİTİK
SATRAPLIK
SÜMERLER
OLAY
KAYNAK
TAPATES
ZİGGURAT
EFSANE

OBSİDYEN
UNESCO
TAVANANNA
URARTU
İPEKYOLU
MEZOPOTAMYA
HERALDİK
ETNOGRAFYA

EŞLEŞTİRME

I	II
1 - D	1 - Ç
2 - C	2 - G
3 - F	3 - B
4 - E	4 - A
5 - Ç	5 - C
6 - A	6 - H
7 - B	7 - I
	8 - E
	9 - D
	10-F

BOŞLUK DOLDURMA

1. Birinci Elden Kaynak
2. Satraplık
3. Emmer Evcil
4. Rûmî
5. Fenikeliler
6. On İki Hayvanlı Türk Takvimi
7. Tavananna
8. Sözlü
9. Sümerler
10. Asurlular
11. Babiller
12. Lidyalılar
13. İbraniler
14. Frigler
15. Ömer Hayyam
16. Paleografya
17. Yarımburgaz
18. Hint

ÇOKTAN SEÇMELİ

1 - A
2 - B
3 - C
4 - E
5 - C
6 - A
7 - A
8 - C

AÇIK UÇLU

1. Geçmişteki hataları tekrar etmemek için tarih öğrenmeye mecburuz. Unutmamak gerekir ki tekrar eden tarih değil hatalardır.

2. Benedetto Croce' nun sözlerine göre; tarihî olayların tam olarak incelenebilmesi, niteliklerinin ortaya çıkarılması için sebep sonuç ilişkisine ihtiyaç vardır. Tarih, bu bağlantıların ortaya çıkarılması için sebep sonuç ilişkisi kurulmasını sağladığı gibi objektif değerlendirmeler yaparak geleceğe yön verecektir.

3. Bir milletin refahı ve devletin bekası için gerçekleştirilecek her türlü faaliyetlerde, akılcı ve gerçekçi planlar yapılabilir. Ancak Bu planların hazırlanması, netleştirilmesi, uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesi aşamalarında, geçmişte meydana gelenlerin farkındalığına dayanan bir tarih bilinci en temel başvuru kaynağıdır. Tarih bilimi geçmişi, elde edilen tarihsel verileri objektif olarak kullanarak aydınlatmalı ve geleceğe ışık tutmalıdır. Dolayısıyla sübjektif bir tarih yazımı söz konusu olamaz.

BİL-BUL-ÇÖZ

Soldan Sağa

5. Fenikeliler
6. Miladi
8. Mezopotamya
12. Kralyolu
13. Lidyalılar
14. Diyarbakır
16. Çatalhöyük

Yukardan Aşağı

1. Babiller
2. Piktografik
3. Coğrafya
4. Olay
6. Mezolitik
7. Pankuş
9. Herodot
10. Hiyeroglif
11. Arkeoloji
15. Ayyılı
17. Üççağ

Anahtar Kelime: **BEREKETLİ HİLAL**

KELİME AVI

M	Q	V	S	O	Ç	M	M	U	K	O	B	L	K	S
D	İ	Z	K	A	N	Y	A	K	L	B	U	Y	İ	Ü
C	E	L	Ğ	P	T	X	G	A	P	V	U	T	L	M
U	J	F	L	C	M	R	Y	T	E	P	G	M	İ	E
A	C	G	S	İ	B	S	A	F	W	G	L	I	C	R
T	D	N	V	A	K	Ü	E	R	H	W	O	M	İ	L
N	C	K	D	U	N	Ü	P	T	L	D	A	E	N	E
J	A	G	O	Ö	M	E	L	K	A	I	I	M	O	R
T	A	R	Y	F	C	B	G	T	T	R	K	P	L	O
K	K	A	U	R	A	R	T	U	Ü	Q	A	A	O	C
R	Ç	Z	İ	G	G	U	R	A	T	R	W	T	K	S
K	E	R	K	W	C	H	A	F	I	Z	A	İ	B	E
O	Y	M	E	Z	O	L	İ	T	İ	K	E	U	N	N
K	İ	F	A	R	G	O	T	K	İ	P	I	K	J	U
K	B	U	T	K	N	E	Y	D	İ	S	B	O	V	F

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr